

מדינת ישראל
משרד המשפטים

מחלקת יעוץ וחקיקה (יעוץ)

ירושלים: מ"ד סיוון תשע"ד

12 יוני 2014

תיקנו: 803-04-2013-000505

סימוכין: 803-99-2013-117295

לכבוד
יאיר לפיד, שר האוצר

שלום רב,

הנדון: שר האוצר יאיר לפיד - חוות דעת למניעת ניגוד עניינים

בהתאם לכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים (י"פ התשס"ג, 1136; להלן – הכללים), בעקבות הודעת מבקר המדינה על עניין אישי העלול לעורר חשש לניגוד עניינים, ולאחר תיאום עם היועץ המשפטי של משרד האוצר, להלן חוות דעת באשר לצעדים הנדרשים למניעת ניגוד עניינים לגביך:

רקע

1. ככל הידוע לנו, במהלך שנת 2012 פעלת לחקמת מפלגת 'יש עתיד' שבראשה אתה עומד; במסגרת זו, לצורך גיוס ההון להקמת המפלגה ניתנו למפלגה הלוואות, ואישים שגויסו לצורך כך העמידו ערבויות בסכומים שונים כנגד אותן הלוואות.
2. בעבר נקבע על ידי מבקר המדינה כי במקרה שבו ניתנה ערבות לטובת מפלגה, אם חולטה הערבות – היא תיחשב לתרומה, והערב ייחשב לתורם לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן – חוק מימון מפלגות). ביום 14.11.2012 הודיע מבקר המדינה כי קביעה זו וניסיון העבר עשויים לשמש בסיס להטלת מגבלות לכתחילה על ערבויות שניתנו למפלגה, גם אם טרם חולטו, ואולם לאותה העת הורה שלא להטיל על קבלת ערבויות את המגבלות החלות על קבלת תרומות. לצד זאת, הורה מבקר המדינה על פרסום זהותם של נותני ערבות למפלגות, בדומה לפרסום זהות התורמים והתרומות.
3. רשימת הערבים של מפלגת 'יש עתיד' פורסמה גם באתר המפלגה, והיא מנויה בנספח לחוות הדעת, בצירוף הסכומים שגובהם עד 130 אלף ש"ח.
4. עוד נמסר לנו כי החלוואות שכנגדן ניתנו הערבויות האמורות הוחזרו, וכל הערבויות פקעו במהלך חודש פברואר 2013.
5. בשיחה עם היועץ המשפטי של משרדך ציינת כי יש לך זיקות מסוימות לעיתון ידיעות אחרונות – כמו"ל של כמה מספריק, וכמעסיק של בת זוגך; כמו כן, ציינת שבספרים אחרים שפרסמת התקשרת עם הוצאות ספרים אחרות (כתר, זמורה ביתן, קשת, ומו"לים

בחז"ל). בהקשר רחב יותר, זיקתך לעולם הספרות נובעת מהיותה של אימך סופרת (ובעבר אף יו"ר אגודת הסופרים העבריים).

6. זיקה נוספת שנדונה בתכתובות בין היועץ המשפטי של משרדך ובינינו היא זו הנוגעת למר רונן אביאני – המשמש יועץ משפטי של מפלגת 'יש עתיד', ולצד זאת משמש כיועץ ליו"ר לחברת קצא"א.

7. כמו כן, נמסר לנו כי בחוזה הייעוץ של בעלי תפקידים אחדים במפלגת 'יש עתיד', נקבעה תניה חוזית על פיה הם נושאים בסיכון שלמפלגה לא תהא יכולת כלכלית לשלם את מלוא שכר הטרחה, ושרק לאחר תום הבחירות יושלמו החפשיים, בכפוף לקבלת מימון מפלגות. על אלו נמנים היועצים הבאים: בוסי-אביאני משרד עורכי דין, נילי רייכמן (דוברות וייעוץ תקשורת), יאראק יחזקאלוב ושות' רואי חשבון, ו-רו יעוץ וניתוח כלכלי בע"מ (הנהלת חשבונות). גב' רייכמן מועסקת גם כעת כיועצת תקשורת של המפלגה.

ניגוד עניינים בקבלת ערבות למפלגה

8. כבר נקבע בעבר כי תרומה שניתנה לשר במהלך קמפיין לבחירות אישיות, עשויה ליצור זיקה בין התורם ובין השר המכחן, שמעוררת חשש לניגוד עניינים בעת טיפול של השר בענייניו של התורם. זיקה אישית זו עשויה להתקיים אף במקום שבו התרומה ניתנה למועמד אף טרם בחירתו כחבר כנסת או מינויו כשר, ויש להישמר מהחשש שהתורם יראה בתרומה בבחינת 'שלח לחמך על פני חמים'. על כן, במקרים שנדונו בעבר, נקבע כי תרומה כאמור עלולה לעורר חשש לניגוד עניינים, ובמקרים המתאימים על השר להימנע מטיפול בעניינים הנוגעים לתורם. אופייה המדויק של המגבלה נקבע בכל מקרה לגופו בשים לב למכלול נסיבות העניין – גובה התרומה, הזמן שחלף מאז נתינתה, משקלה של התרומה מסך התרומות שקיבל השר כמועמד, מועד מערכת הבחירות שלגביה ניתנה התרומה, הזיקה בין סמכות השר ובין עניינו האישי של התורם, וכדומה.

9. בענייננו, השאלה שעל הפרק שונה בשני היבטים – אין מדובר בתרומה אלא בערבות, וכן אין מדובר בתרומה או ערבות הניתנים למועמד אישי, אלא למפלגה.

10. להבנתנו, העובדה שמדובר בזיקה למפלגה ולא לאדם מסוים עלולה לעורר שאלה כללית על ייחוס זיקות המפלגה לעומד בראשה. עם זאת, מבלי להכריע בשאלה הכללית, הרי שבנסיבות שלפנינו מדובר בערבויות שניתנו לצורך הקמת המפלגה, בידי העומד בראשה, אשר אמור על פי תקנון המפלגה לעמוד בראשה גם בכנסת הנוכחית ובכנסת הבאה. יחיה זה אך טבעי לומר בנסיבות האלה, שהאמון המתבטא במתן הערבות מבטא בראש ובראשונה את אמונו של נותן הערבות בראש המפלגה. אם כן, ניתן לומר בביטחון שבמקרה הנוכחי, מתן ערבות למפלגה יוצר זיקה אישית לעומד בראשה.

11. על רקע הנחה זו, יש מקום לבחון את השאלה האם מתן ערבות עשוי להקים זיקה אישית ברמה כזו שעלולה לעורר חשש לניגוד עניינים, בשים לב להבדלים בין מתן ערבות לבין הענקת תרומה. מחד גיסא, בשונה מתרומה, מתן ערבות אינו כרוך בהעברת כספים ישירה לנהנה, והוא עשוי – כמו במקרה שלנו – להתייתר לאחר החזרת החלוואה. מאידך גיסא, גובהה של תרומה מוגבל לפי חוק מימון מפלגות לסכום נתון (בהתאם לסוג הליך

עמוד 2 מתוך 13

הבחירות: תרומה לסיעה – עד 2300 ש"ח; תרומת למימון התמודדות בפריימריז – עד כ- 33 אלף ש"ח, בהתאם למספר הבוחרים בסיעה; ותרומה להתמודדות על תפקיד יו"ר מפלגה – עד כ- 44 אלף ש"ח, בהתאם למספר הבוחרים בסיעה), ואילו גובהה של ערבות – בהתאם לפרשנות של מבקר המדינה שצוינה לעיל – אינו מוגבל בתקרה מקסימלית. כמו כן, יש מקום לתת את הדעת גם לאופיה המתמשך של זיקת הערבות (כניגוד לאופי החד פעמי הגלום בתרומה).

12. להבנתנו, בסכומים הגבוהים עליהם מדובר במקרה הנוכחי (בין עשרת אלפים למאה ושלושים אלף ש"ח), ניתן לומר בהכללה כי מתן הערבות יוצר זיקה אישית של נותן הערבות, ועלול לעורר חשש לניגוד עניינים. הסכומים הגבוהים אף מבטאים מידה לא מבוטלת של אמון אישי בין נותן הערבות ובין ראש המפלגה, שכן נותן הערבות מודע מלכתחילה לעובדה שהחזר ההלוואה נעוץ בסיכוי ההצלחה של המפלגה, שאינו מובטח.

13. בנסיבות הנוכחיות, מצאנו לנכון להתייחס אל נותני הערבות כמי שיש להם זיקה אישית אליהם, ולקבוע מגבלות פרטניות כפי שיפורט להלן.

התמודדות עם החששות לניגוד עניינים

14. על רקע האמור לעיל, מן הראוי לקבוע באופן כללי כי במשך שנתיים מיום פקיעת הערבות יהיה עליך להימנע מטיפול בעניינים הנוגעים באופן ישיר לנותני הערבות – הן באופן אישי, והן לחברות שבבעלותם, בשליטתם או בהנהלתם. נוכח העובדה שהערבות פקעו במהלך חודש פברואר 2013, תקופת חנינות היא עד סוף חודש פברואר 2015. לאחר מועד זה, ועד תום תקופת החנינות, כל החלטה הנוגעת באופן ישיר למי מהגורמים האמורים לעיל, תתקבל לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי של המשרד. בכל עניין שיראה בכך צורך, יוכל היועץ המשפטי של המשרד להתייעץ עם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (יועץ).

בשונה מהמקובל לגבי זיקות אישיות ישירות, כגון קשרי משפחה, לא מצאנו לנכון לחמליץ על הימנעות ממעגלים רחבים יותר (כגון עניינים הנוגעים למעסיק של נותן הערבות, ללקוחותיו וכדומה). להלן נעמוד על עניינים קונקרטיים שבהם עשויה להתעורר מגבלה עקב זיקה לנותן ערבות.

15. שאלה נפרדת היא כיצד יידרשו לנהוג עובדי המשרד אם יידרשו לטפל בענייניהם של נותני הערבות. להבנתנו, על מנת למנוע טענות בדבר משוא פנים או מתן יחס מיוחד לאנשי אמונה, יש מקום לקבוע הסדר מיוחד בעת הטיפול של גורמי המקצוע בעניינים הנוגעים לנותני הערבות כאמור. להבנתנו, את ההסדר יש למקד במנכ"ל המשרד ובראשי האגפים – הממונים על ידי השר, כך שהחלטות של מנכ"ל המשרד או של ראשי האגפים במשרד (לרבות מנהל רשות המסים) בעניינם של נותני הערבות, ייעשו לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי של המשרד. במקרים כאלו, על היועץ המשפטי לוודא שההחלטות מתקבלות כתיקון, ללא משוא פנים או מתן יחס מיוחד לנותני הערבות.

16. על מנת להעמיד את הדברים במקומם, הסתייענו בבירור שערך היועץ המשפטי של משרד, במענה לפניית מבקר המדינה, בקשר לזיקות בין ערבים מסוימים לבין העבודה

עמוד 3 מתוך 13

חשופת של משרד האוצר. להלן נפרט את התייחסותנו להסדר הפרטני הרלוונטי לגבי כל אחד מהערכים שיש לו זיקה לעבודה השוטפת של משרד האוצר, בהתאם לעקרונות שתוארו לעיל. מובן כי הסדרי ההימנעות האמורים להלן מתייחסים לתקופת המניעות בלבד – עד סוף חודש פברואר 2015:

(א) גלעד אלטשולר - בעל השליטה באלטשולר שחם גמל ופנסיה בע"מ; מרדכי רחון - מנכ"ל מגורה מבטחים בע"מ – גופים המפוקחים על ידי הממונה על שוק החון, ביטוח וחיסכון.

שמעון גולדברג - מחזיק ב- [REDACTED] מהמניות וכן [REDACTED] בחברת אי. אר. אי ישראל בע"מ (להלן - IRA ישראל), שהינה גוף מפוקח בידי הממונה על שוק החון, ביטוח וחיסכון; דפנה זמיר מחזיקה ב- [REDACTED] ממניות IRA ישראל, וכן דני טוקטלי מחזיק ב- [REDACTED] ממניות IRA ישראל. בנוסף, שי גולדברג הינו דירקטור ב-IRA ישראל, וכן ססלר מיכאל משמש כיו"ר ועדת ביקורת ודירקטור חיצוני ב-IRA ישראל.

(ב) ראשית, יש לתת את הדעת לטיפול של ראשי האגפים במשרד (ובהקשר זה, בפרט – הממונה על שוק החון), בעניינם של החברות הללו - IRA ישראל, אלטשולר שחם ומגורה מבטחים (המפוקחות על ידי אגף שוק החון), וכן בעניין בעלי השליטה בהן, או החברות שבשליטתן. ככלל, אין מניעה כי עובדי המשרד, לרבות עובדי אגף שוק החון, יטפלו באופן שוטף בענייניהם של הגופים המנויים לעיל. ואולם החלטות שיתקבלו על ידי הממונה על שוק החון (כמו גם החלטות של ראשי אגפים אחרים או מנכ"ל המשרד, ככל שידרשו) הנוגעות באופן ישיר לגורמים המנויים לעיל – ייעשו בליווי חלשכה המשפטית. לצד זאת, על פי העיקרון הקבוע לעיל, יהיה עליך להימנע מטיפול בעניינים הנוגעים באופן ישיר לאותם גופים.

(ג) בנוסף, ישנה קבוצה מסוימת של זיקות לגוף ספציפי - IRA ישראל. התמונה הכוללת היא שהמחזיקים במחצית הזכויות ב-IRA ישראל ובתפקידים שונים בחברה נתנו ליש עתידי ערבות בסך 650 אלף ש"ח.

נוכח קיומה של זיקה מוגברת בקשר ל-IRA ישראל, יש מקום לנקוט זהירות מיוחדת בכל הנוגע לתחומי פעילותה של החברה – פנסיה וגמל בניהול אמשי; חגם שגופים נוספים עוסקים בתחום זה, ובהיקף גדול יותר, לנושא זה יש השלכה מהותית וישירה על עיסוקה של החברה.

לפיכך, יש לקבוע כי על חשך להימנע מטיפול בנושא ניהול אישי של קופות פנסיה וגמל. לאחר תום תקופת השנתיים, תוכל לטפל בנושא זה לאחר התייעצות עם חיועץ המשפטי של משרד, אשר יתייעץ במידת הצורך עם חיועץ המשפטי לממשלה; כמו כן, הטיפול של גורמי המקצוע בנושא זה בכל היבטיו ילווה על ידי חלשכה המשפטית.

הובהר כי בפועל, טיוטת תקנות הנוגעת לקופות פנסיה וגמל בניהול אישי מצויה בשלבי הכנה, ויהיה עליך להימנע מטיפול בה. בהתאם לסעיף 7(ב)(1)(א) לכללים, יהיה עליך להעביר את הסמכות להתקין תקנות לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, בכל הנוגע לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופות גמל בניהול אישי), תשי"ע-2009, או להתקנת תקנות אחרות שיבואו במקומן (להלן – תקנות קופות גמל בניהול אישי).

ד) צוריאל לביא (שהוא גם בן זוגה של חברת הכנסת עליזה לביא ממפלגת יש עתיד)

– שותף במשרד עורכי דין ליפא מאיר ושות', אשר מיינץ לחשכ"ל בפרויקט BOT: מדובר במתן ייעוץ לגורמי המקצוע, ולא אמורה להיות זיקה בין פעילות זו לבין עבודת שר האוצר; בחירתו נעשתה עוד קודם למערכת הבחירות האחרונה על ידי היתעץ המשפטי למשרד האוצר לאחר שנערך הליך תחרותי, עם אופציה להארכת ההתקשרות. נוכח הזיקה הנוספת לחברת המפלגה, סוכם בתיאום עם משרדנו לפני זמן מה כי הארכת ההתקשרות עם עו"ד לביא או הטלת מטלות נוספות על עו"ד לביא במסגרת אותה התקשרות, ייערכו לאחר התייעצות יועמ"ש משרד האוצר ומשרד המשפטים.

בהקשר זה יש לציין כי ליפא מאיר, שותפו של עו"ד צוריאל לביא, מונה לאחרונה כנאמן בהליך הקפאת ההליכים של בית החולים הדסה, הנערך במעורבות של משרד האוצר. קודם ההחלטה על הקפאת הליכים, בחנו את ההשלכות של הזיקה שבין השר ובין הנאמן. על רקע העובדה שהנאמן נבחר על ידי הדסה ללא מעורבות של משרד האוצר, וששכרו אינו תלוי בתמיכה שתינתן לבית החולים על ידי משרד האוצר, לא נמצא שיש קושי במעורבות של השר בהחלטות בנושא זה. חיבת זה ייבחן בהמשך, במידת הצורך, בשים לב להתפתחויות שתהיינה בהליך הקפאת ההליכים.

ה) מאיר שני - יו"ר אלוי"ט (לאגף תקציבים הידברות עם אלוי"ט על קידום הטיפול

ותוספת משאבים לאוטיסטים): בהתאם לאמור לעיל, עליך להימנע באופן אישי מטיפול בעניינים שיש לחם השפעה ישירה על אלוי"ט (אם כי אין מניעה שתטפל בנושא הטיפול באוטיזם בכללותו). לקראת תום עריכת חוות הדעת, נמסר לנו כי מאיר שני עומד לסיים את תפקידו כיו"ר אלוי"ט בסוף החודש, ולפיכך ממועד פרישתו ואילך – תוכל לטפל בעניינים הנוגעים לאלוי"ט ללא כל מגבלה (וכך גם לגבי חגורמים המקצועיים במשרד).

ו) בועז אוקון – משמש כבודר בבורדות רק"ל ירושלים ורק"ל ת"א: לא אמורה

להיות זיקה בין פעילות זו לבין עבודת שר האוצר. מדובר בהליך המתנהל ממילא בליווי הלשכה המשפטית, ובכל מקרה, נוכח התפקיד המעין שיפוטי, אין צורך בקביעת מעורבות של הלשכה המשפטית.

ז) הלל קוברינסקי – מונה לחבר הוועדה המייעצת לשר האוצר ואיש הקשר בין

הוועדה למשרד האוצר (ללא שכר). במסגרת חוות הדעת שנערכה לקראת מינויו,

נלקחה בחשבון זיקתו לשר האוצר והוברר כי ישנם כישורים מיוחדים המצדיקים את המינוי.

(ח) אורי שני – מונה כיועץ (ללא שכר) לקבינט הדיור הממשלתי שבראשות שר האוצר. שאלת מינויו נבחנה על ידי הלשכה המשפטית במשרד האוצר ועל ידי הח"מ במסגרת ההחלטה על מינויו ונלקחה בחשבון ההנחה שלמר שני כישורים מיוחדים המצדיקים את המינוי.

(ט) נותני ערבות נוספים – שלמה דברת, ישי דוידני, דב מורן ואורני פטרושקת – הינם אנשי היי-טק, עימם נוחג משך שנים אגף תקציבים להתייעץ, באופן ספורדי ולא בפורום קבוע, בהקשרים של מצב התעשייה, חסמים וכו'. כיוון שמדובר בהתייעצות כללית ולא בקבלת החלטות כלפיהם או בעניינם, אין צורך במעורבות פעילה של הלשכה המשפטית. ככל שההתייעצות עם אותם גורמים תישא אופי אופרטיבי, או שהקשר יבוא לידי ביטוי במישורים אחרים, יש צורך לפעול בתיאום עם הלשכה המשפטית במשרד.

(י) מעגל נוסף נוגע לחברת אביר חבר בע"מ, המייצרת את בירה אלכסנדר (מבין הבולטות שביצרניות הבירה הקטנות). בחברה זו מחזיקים בשיעורים קטנים, ארבעה נותני ערבות – הלל קוברינסקי, יורם באומן, רון וייסברג וניר ברונשטיין (המכתן גם כדירקטור); אלו יחד העמידו ערבות בסך 440 אלף ש"ח, ומחזיקים במשותף בכ-13.1% ממניות החברה. מדובר אמנם בשיעור החזקה חלקי, ואולם אם לוקחים בחשבון את מבנה האחזקות בחברה (בעל המניות המרכזי מחזיק בכ-13.7% ממניות החברה, לצד בעלי מניות קטנים רבים), התמונה הכוללת המצטיירת היא שמדובר במעגל זיקות נוסף הנובע ממתן הערבויות. נוכח האמור לעיל, להבנתנו, על השר להימנע מטיפול בעניינים הנוגעים באופן ישיר לחברת אביר חבר בע"מ ולענף מבשלות הבירה הקטנות. בהתאם לאמור לעיל, טיפול של ראשי האגפים במשרד בחברת אביר חבר וענף מבשלות הבירה הקטנות, ייעשה בליווי הלשכה המשפטית במשרד.

17. אם כן, על רקע הזיקה הבולטת ל-IRA ישראל, והעניין הקונקרטי שעשוי להיות לחברה זו בנושא הניחול האישי של קופות גמל וקרנות פנסיה, מצאנו לנכון להמליץ על העברת סמכויות בנושא תקנות קופות גמל בניחול אישי. כאמור בסעיף 7(ב)(1)(א) לכללים, העברת הסמכויות תיעשה בהתאם להליך הקבוע בסעיף 31(ב) לחוק יסוד: הממשלה, למשך שנתיים.

18. יתר הזיקות המפורטות לעיל, שבהן עשוי להתעורר קשר עם נותני הערבות, נוגעות בעיקר לעבודה השוטפת של המשרד, ולא צפויה לגביהן בשלב זה מעורבות ישירה של הדרג המיניסטרילי. תשומת הלב מופנית בפרט להוראות מיוחדות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, ובחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ניעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005, לפיהן שר האוצר מוסמך להעביר מתפקידם נושאי משרה בגופים המפוקחים על ידי אגף שוק החון, וכן למנות לחם מנהל מורשה או מפקח מיוחד

עמוד 6 מתוך 13

בנסיבות מסוימות; בנוסף, יש לשר האוצר סמכות כללית בנוגע לפטור ממכרז לפי תקנה 3(28) לתקנות חובת מכרזים, התשנ"ג-1993. אלו הן סמכויות השמורות למקרים חריגים ביותר, והפעלתן אינה צפויה כחלק מההתנהלות השוטפת בטיפול של המשרד באותם עניינים, כך שלא מצאנו לנכון להמליץ על העברת סמכויות בחקשר זה. עם זאת, אם וככל שיתעורר הצורך לעשות שימוש בסמכויות אלו יהיה על היתוף המשפטי של המשרד לפנות אל משרדנו באופן מיידי.

19. לצד זאת, יש לזכור כי גם עניינים פרטניים אחרים של הגורמים המנויים לעיל מצויים בגדר אחריותך כשר האוצר, ולא מן הנמנע כי יהיה צורך משפטי או אחר במעורבות של דרג מיניסטריאלי באותם נושאים. במקרה כאמור, יהיה עליך לפנות אל היתוף המשפטי של משרדך, והנושא יטופל בתיאום עם המשנה ליתוף המשפטי לממשלה (יתוף).

זיקות נוספות

20. יש לתת את הדעת לזיקה העשויה להתקיים בין השר ובין העיתון ידיעות אחרונות. ככלל, העיתונות הכתובה אינה מתקצבת על ידי המדינה ופעילותה אינה מוסדרת על ידי משרד האוצר באמצעים אחרים. הזיקה שיש בין המשרד ובין העיתון היא בפרסום שוטף של מודעות שאותן נדרש לפרסם לפי דין. ההתקשרות לפרסום מודעות בעיתונים נעשה באופן שוטף על ידי פניה של הגורם האחראי במחלקת הכספים לקבלת הצעות מחיר מלפ"מ, ללא מעורבות כלשהי של לשכת חשר בחליף; מטבע הדברים, ההחלטות מתקבלות על פי המחיר, ובשים לב גם לצורך בפרסום עבור קהל יעד מיוחד (כגון – בעיתונות הכלכלית, במקרים המתאימים). ייתכן אמנם שיתעוררו מקרים שבהם לשכת חשר תבצע בעצמה פרסום מסוג זה, ואז הפניה ללפ"מ וקביעת העיתון שבו ייערך הפרסום ייעשו על ידי לשכת חשר. לאור האמור לעיל, ועל רקע האופי הכללי של הזיקה אל ידיעות אחרונות, ניתן להסתפק בקביעה כי לא תהיה מעורב באופן אישי בקבלת ההחלטה על זהות העיתון שבו תתפרסם מודעה מטעם משרדך, גם במקרה שבו הדבר יעשה על ידי אנשי לשכתך.

21. בחקשר זה, יש להעיר כי אגף תקציבים בוחן מעת לעת את נושא המודעות שאותן נדרש לפרסם לפי דין בעיתונות, מתוך מגמה לצמצמן. להחלטות בתחום זה עשויה להיות השפעה על ידיעות אחרונות, והטיפול בהם עשוי לעורר חשש מסוים לניגוד עניינים. ברוח הדברים האמורים לעיל, מוצע לקבוע כי הטיפול בנושא זה, ככל שידרש, ייעשה בחתבסס על המלצות הגורמים המקצועיים, וככל שיוצע לסטות מהן, ניתן יהיה לעשות זאת באופן מנומק, ובתיאום עם היתוף המשפטי של משרד האוצר, אשר יודא כי אין במעורבות זו משום הטיה מכוונת לטובת העיתונות הכתובה.

22. בקשר לתחום הספרות והספרים, יש לתת את הדעת לסמכויותך כשר האוצר מכוח החוק להגנת הספרות והסופרים בישראל (הוראת שעה), התשע"ג-2013 (להלן – חוק הסופרים). למרות הזיקות המתוארות לעיל לידיעות אחרונות, עיתון שהוא גם מו"ל דומיננטי, בחקשר זה יש לתת את הדעת דווקא לזיקות לתחום זה מצד הסופרים – היותך סופר, והיות אמך סופרת (ובעבר יושבת ראש אגודת הסופרים העבריים). בחקשר זה, עלול להתעורר חשש לניגוד עניינים בחפעלת סמכויותך כשר האוצר על פי החוק, במידה והן ישפיעו על גובהם של תמלוגים עתידיים שאתה עשוי לקבל.

עמוד 7 מתוך 13

23. סמכויות שר האוצר על פי חוק הסופרים חן שתי אלו: (א) מינוי עובד משרד האוצר כחבר הוועדה המייעצת; (ב) חובת התייעצות עם שר האוצר לפני התקנת תקנות. בכל הנוגע לסמכות המינוי, מתחם שיקול הדעת בחקשר זה הוא מועט ואין חשש של ממש להטיה משיקולים אישיים; ניתן להסתפק בכך שההחלטה על המינוי תיעשה על פי המלצת מנכ"ל המשרד, ובליווי היועץ המשפטי של המשרד. חובת ההתייעצות במקרה של התקנת תקנות עשויה להיות קשורה לאינטרס האישי בהגדלת סכום התמלוגים, ומעוררת חשש לניגוד עניינים. לכך ניתן להוסיף דיונים אחרים העשויים להתעורר במשרד במהלך כהונתו, בכל הנוגע לטיפול בענייני הסופרים, במסגרת החוק. ככלל, יהיה עליך להימנע מטיפול בנושאים אלה; ככל שיתעורר במהלך כהונתך צורך בהתקנת תקנות או שיתקיימו דיונים אחרים בנושא זה, על היועץ המשפטי של משרדך לפנות אלינו, על מנת לפעול לכך שעניינים אלה יועברו לסמכותו של שר אחר.

24. באשר ליועצים אשר נתנו למפלגת יש עתיד שירות מקצועי תוך ישיאה בסיכון, ניתן לטעון כי מדובר בהטבה שניתנה למפלגה, על יסוד יחסי אמון מיוחדים, ושיש להתייחס אליה באופן דומה למתן הערבות. מן העבר השני, יש לזכור כי אין מדובר במתן ערבות וולונטרי, אלא בתמחור מסוים של סיכון שנלקח מצד נותני השירותים, העשויים לחיות מעוניינים בנקיטת סיכון כזה, על פי האינטרס שלהם (כגון שיקולי יוקרה), ולא דווקא כחלק ממערכת יחסים חבויה על אמון מיוחד. להבנתו, יש לראות במערכת יחסים זו מערכת של אמון מיוחד רק לגבי אותם יועצים שנתנו למפלגה שירותים הנושאים מטבעם אופי של אמון – מר אביאני, במתן יעוץ משפטי, וגבי רייכמן, במתן יעוץ תקשורתי, כאשר נסיבות הקשר בינם ובין המפלגה (ומטבע הדברים – גם מול העומד בראשה), מעידות על זיקה מיוחדת. בנוגע לגבי רייכמן, נוכח היותה מועסקת גם כיום מטעם המפלגה, יש לקבוע כי עליך להימנע מטיפול בעניינים הנוגעים באופן ישיר אליה, לכל אורך תקופת כהונתך.

25. בנוגע למר אביאני – חרי שהוא עדיין משמש בתפקיד יועמ"ש המפלגה, והזיקה אליו היא נמשכת. ביחס לכהונתו כיועץ ליו"ר קצא"א, קיימו פגישה עם נציגי משרדך, בהשתתפות יועמ"ש קצא"א ורון אביאני עצמו; בפגישה סוכם הסדר ניגוד העניינים שייקבע למר אביאני, ולפיו יהיה עליו להימנע, במסגרת תפקידו בקצא"א מכל מעורבות בנושא הנוגע לקשר של קצא"א עם משרדי הממשלה לרבות גופים מאסדרים או כל יחידה ממשלתית אחרת, הן כלפי המשרד הממשלתי והן בהתנהלות הפנימית בקצא"א, וכן עליו להימנע מלשוחח עימך בעניינים אלה. בהמשך לכך, נבקש כי ככל שתקיים קשר כלשהו עם מר אביאני, בתפקידו כיועץ המשפטי של המפלגה, תקפיד גם אתה להימנע מלשוחח עימו בנושאים הנוגעים לקצא"א.

26. ועוד הערה לפני סיום – הובהר כי בתפקידך כיושב ראש מפלגת יש עתיד, אתה עשוי לפנות אל נותני ערבות הנמנים על מקורביך, לצורך התייעצויות במישור הפוליטי, שאינן נוגעות לתפקידך כשר האוצר או לתפקיד אחר מטעם הממשלה. כל עוד נשמרים הכללים האמורים בחוות דעת זו, התייעצויות ממין זה אינן מעוררות חשש לניגוד עניינים, ומובן כי אין בחוות הדעת זו בכדי להגביל או לאסור התייעצות כאלה. מאידך, יש להבהיר כי

עמוד 8 מתוך 13

רח"צ צלחת א-דין 29, ת.ד. 49029, ירושלים 91490 ☎ 02-6466480 📠 02-6466766 📧 DinaZ@Justice.gov.il

מספר מסמך: 803-99-2013-117295

עליך להימנע מטיפול בעניינם של אנשים שעמם יש לך זיקה אישית קרובה – בין אם הם מנויים בחוות דעת זו ובין אם לאו; לפיכך, אם ביקד ובין הגורמים המנויים בחוות הדעת יש קשר חברי או זיקה אישית קרובה, יהיה עליך להימנע מטיפול בעניינים הנוגעים להם (או לגופים שבבעלותם, בשליטתם או בהנהלתם, לפי העניין) – וזאת לכל אורך תקופת הכהונה, ללא קשר לפקיעת הערבות שניתנה על ידם, אם ניתנה.

סיכום

27. נוכח המסקנות דלעיל, עליך להימנע מטיפול בעניינם של נותני ערבות למפלגת יש עתיד עד סוף חודש פברואר 2015. חובה זו תחול גם על ענייניהם האישיים של נותני הערבות, וגם על הטיפול בחברות שבבעלותם, בשליטתם או בהנהלתם. בכלל זה, עליך להימנע כליל התקופה האמורה מטיפול בנושא ניהול אישי של קופות פנסיה וגמל, ויתקיים חליך של העברת סמכויות בעניין תקנות קופות גמל בניהול אישי; כמו כן עליך להימנע באותה תקופה מטיפול בחברת אביר הבר בע"מ (בירה אלכסנדר) ובענף מבשלות הבירה הקטנות.
28. לאחר חודש פברואר 2015, עליך להמשיך לנקוט זהירות בכל הנוגע לענייניהם של נותני הערבות, ולטפל בעניינים הנוגעים להם תוך מעורבות היתועץ המשפטי למשרד האוצר או לאחר התייעצות עימו.
29. הנחלת המשרד וראשי האגפים יונחו לנקוט זהירות מיוחדת במשך התקופה האמורה בכל הנוגע לנותני הערבות ולגורמים הנוספים המנויים לעיל, ויפעלו כמפורט לעיל במקרים הפרטיים ובתיאום עם היתועץ המשפטי למשרד. היתועץ המשפטי של משרד האוצר מתבקש להעביר את חוות הדעת לידיעתם של מנכ"ל המשרד, מנהל רשות המיסים, וראשי האגפים במשרד.
30. לצד זאת, במשך כל תקופת כהונתך, בעניינים הנוגעים לנושא פרסום מודעות בעיתונות, עליך לפעול בהתאם להמלצת הגורמים המקצועיים או בליווי משפטי, כאמור לעיל, וכן לתת את הדעת להסדר שצוין לעיל בעניין מר רונן אביאני, ולהגבלות שצוינו בעניינה של גבי נילי רייכמן. כמו כן, ככל שיתעורר צורך בהפעלת סמכויותך בנוגע לתקנות לפי חוק הסופרים, יהיה צורך שהסמכויות תעבורנה לשר אחר. כמו כן, עליך להימנע מטיפול בעניינם של אנשים אחרים שעמם יש לך קשר חברי או זיקה אישית קרובה, וזאת לכל אורך תקופת הכהונה.
31. ככל שיתעוררו מקרים שבהם תידרש מעורבות של דרג מיניסטרילי בקבלת החלטות בעניינים המנויים לעיל, יהיה עליך לפנות אל היתועץ המשפטי של משרדך, אשר יפעל בתיאום עם המשנה ליתועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ).

בברכה,

 דינה זילבר

משנה ליתועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ)

העתק:

היועץ המשפטי לממשלה

מבקר המדינה

יואל בריס, היועץ המשפטי, משרד האוצר

נספח – נותני ערבות למפלגת יש עתיד

להלן רשימת הערבים, כפי שהופיעה באתר המפלגה:

שם משפחה	שם	עיר מגורים	סכום שהתחייב
אבנר	אילן	נתניה	130,000 ₪
אדלר	בועז	תל אביב	20,000 ₪
אדלר	משה	תל אביב	130,000 ₪
אלון	שמעון	כפר שמריהו	130,000 ₪
אלטשולר	גלעד	תל אביב	130,000 ₪
אלרזי	יורם	תל אביב	130,000 ₪
אלרזי	ירב	הרצליה	130,000 ₪
אלרזי	ארי	תל אביב	130,000 ₪
אמצ'ל	איתי	חיפה	130,000 ₪
ארבר	מיר	תל אביב	130,000 ₪
באמן	יורם	תל אביב	130,000 ₪
בן גרא	אורי	רמת השחר	50,000 ₪
בן ציון	בועז	תל אביב	130,000 ₪
ברנר	טל	פרו	130,000 ₪
ברנשטיין	נדי	רמת השחר	50,000 ₪
בחש	מיכל	תל אביב	90,000 ₪
ברקן בקלר	ראובן	הוד השחר	130,000 ₪
גבע	יואל	תל אביב	130,000 ₪
גדון	רפאל	רמת השחר	130,000 ₪
גוטמן	איל	קרית טבעון	130,000 ₪
גוטמן	אסף	כפר שמריהו	130,000 ₪
גולדברג	שי	תל אביב	130,000 ₪
גולדברג	שמעון	תל אביב	130,000 ₪
גינזפלד	אורן	תל אביב	40,000 ₪
גיל	דני	רמת השחר	130,000 ₪
גרמן	יוסי	הרצליה	100,000 ₪
גת	אלדא	תל אביב	130,000 ₪
גת	דורון	תל אביב	130,000 ₪
סגל דבורה	מיר	תל אביב	100,000 ₪
דבורה	שלמה	סביון	130,000 ₪
דויד	ישי	חוד השחר	118,000 ₪
דור	אורי	כפר שמריהו	130,000 ₪
דינשטיין	גלי	הרצליה	130,000 ₪
דניצ'ר	אסף	רמת השחר	90,000 ₪
דניצ'ר	מירה	משב משמר השבעה	10,000 ₪
הופמן	סשה	כפר שמריהו	130,000 ₪
הראל	דני	הרצליה	130,000 ₪
הרשקוביץ	אפרים	הרצליה	130,000 ₪
זיל	יפתח	סביון	100,000 ₪
וילנץ	אביגדור	בית חרם	130,000 ₪
ויסנחב	שמעון	תל אביב	130,000 ₪
ויסנחב	רועי	תל אביב	130,000 ₪
וינצקי	אביה	תל אביב	130,000 ₪
וייסברג	רון	סביון	130,000 ₪
וסלי	דני	רמת השחר	130,000 ₪
וסרמן	עדי	הרצליה	130,000 ₪
זילצה	זהר	הוד השחר	90,000 ₪
זלצר	גל	תל אביב	130,000 ₪

130,000 ₪	תל אביב	דפנה	זמיר
130,000 ₪	באר שבע	איל	זמלכס
130,000 ₪	תל אביב	יאר	סמון
130,000 ₪	תל אביב	דני	טוקטלי
130,000 ₪	תל אביב	עדינה	טוקטלי
130,000 ₪	הרצליה	יעל	צחקי
118,000 ₪	ת"א	אחוד	כותן
75,000 ₪	רמת גן	יוסף	כלפון
98,000 ₪	מנצח	צוראל	לבאי
130,000 ₪	בנקתיים	דוד	לוגסיג
130,000 ₪	תל אביב	רחל	לימון
130,000 ₪	כפר שמריהו	צביקה	לימון
130,000 ₪	סביון	מאשיק	ליפץ
130,000 ₪	תל אביב	שולמית	לפיד
130,000 ₪	תל אביב	יאר	לפיד
130,000 ₪	תל אביב	שאק	מדלס
130,000 ₪	תל אביב	מיקי	מור
130,000 ₪	תל אביב	יש	מור
100,000 ₪	כפר סבא	דב	מורן
130,000 ₪	תל אביב	זיו	מוסקוביץ
130,000 ₪	רמת גן	רפאל	מלמן
130,000 ₪	הרצליה	דנה	מנונק לי
130,000 ₪	רמת גן	יעקב	מרגלית
130,000 ₪	מנצח	רמי	נחום
130,000 ₪	תל אביב	אלון	סחר
100,000 ₪	סביון	מלח	סיד
50,000 ₪	רמת השרון	ברק	סלמון
130,000 ₪	סביון	מיכאל	סולר
100,000 ₪	תל אביב	קלוד	סחר
100,000 ₪	תל אביב	אורי	עצבר
130,000 ₪	רמת אפעל	אורי	פטרשקה
130,000 ₪	סביון	רון	פלד
130,000 ₪	סביון	ניל	פלד
130,000 ₪	תל אביב	יעקב	פרי
35,000 ₪	קיבוץ מר	אמנון	פוטאל
130,000 ₪	תל אביב	עדי	צוקר
130,000 ₪	תל אביב	רון	צוקרמן
130,000 ₪	רמת השרון	תמי	צוקרמן
130,000 ₪	גני יהודה	הלל	קוברינסקי
100,000 ₪	גני יהודה	ארי	קופרברג
130,000 ₪	כפר שמריהו	יעל	קלסמלד
130,000 ₪	תל אביב	יפתח	קריזר
130,000 ₪	תל אביב	ננה	ראיף גלזר
130,000 ₪	תל אביב	חלנה	ראסק
130,000 ₪	תל אביב	ליאורה	ראסק
130,000 ₪	סביון	אבי	ראימי
30,000 ₪	רמת השרון	מרדכי	רון
130,000 ₪	תל אביב	נילי	דנה דגשילד
130,000 ₪	יהוד	ענת	רון
130,000 ₪	תל אביב	אלן	ריכטר
20,000 ₪	תל אביב	רמי	ריגמר
130,000 ₪	תל אביב	מיכל	שאמר
100,000 ₪	כפר שמריהו	מיכל	שארי

130,000 ₪	ירושלים	מייקל	שטיינהרט
128,500 ₪	תל אביב	דוד	שטרן
50,000 ₪	תל אביב	ארנון	שיבלת
130,000 ₪	תל אביב	אילן	שילוח
130,000 ₪	תל אביב	אמיר	שלח
90,000 ₪	רחובות	שלמה	שליו
50,000 ₪	סביון	מאיר	שני
130,000 ₪	תל אביב	אורי	שני
130,000 ₪	פנת תקווה	יאנון	שסטרביץ
130,000 ₪	משמר העמק	יעקוב	שקד
130,000 ₪	תל אביב	יוסי	שקל
130,000 ₪	תל אביב	ענית	שחרף